

Ostali večsektorski ukrepi

Kataloški zapisi spremljanja izvajanja ukrepov

Ime instrumenta	Strateške podlage	Vrsta instrumenta	Odgovornost	Priporočila	
Shema podpor za spodbujanje proizvodnje električne energije iz OVE in v soproizvodnji toplote in električne energije (SPTe) z visokim izkoristkom	OP TGP	✓	ekonomski (finančne spodbude) in podporne aktivnosti	MZI, Agencija za energijo, Center za podpore – Borzen	da
Ocena potencialov učinkovitega ogrevanja in hlajenja	NEPN	✓	načrtovanje	MZI	da
Strategija ogrevanja in hlajenja, akcijski načrt za daljinsko ogrevanje in hlajenje, toplotna karta	NEPN	✓	načrtovanje	MZI DE	da
Obveznosti dobaviteljev energije za doseganje prihrankov končne energije pri končnih odjemalcih	AN URE	✓	drugo (energetske storitve)	MZI DE, Agencija za energijo, dobavitelji energije	da
	NEPN	✓			
	DSEPS 2050	✓			
Posojila Eko sklada s subvencionirano obrestno mero za okoljske naložbe	NEPN	✓	ekonomski	MOP, Eko sklad, poslovne banke, MZI DE	da
	DSEPS 2050	✓			
Predpisi s področij varstva zraka in uporabe najboljših razpoložljivih tehnologij	NEPN	✓	predpisi	MOP	/
Instrumenti prostorskega načrtovanja za prehod v NOD	NEPN	✓	načrtovanje	MOP	da
Energijsko in okoljsko označevanje in minimalni standardi za izdelke in naprave	NEPN	✓	predpisi	MZI DE, Tržni inšpektorat RS	da

HEMA PODPOR ZA SPodbujanJE PROIZVODNJE ELEKTRIČNE ENERGIJE IZ OVE IN V SOPROIZVODNJI TOPLOTE IN ELEKTRIČNE ENERGIJE (SPTE) Z VISOKIM IZKORISTKOM

SPLOŠEN OPIS

OZNAKA INSTRUMENTA	NEPN: 3.1 Razogljčenje / 3.1.2 OVE / Preglednica 24	
UČINEK V SEKTORJU	večsektorski	
VPLIV NA SEKTOR ETS ALI NEETS	neETS ☒	ETS ☐
TGP NA KATERE VPLIVA INSTRUMENT	ogljikov dioksid (CO ₂)	
VRSTA INSTRUMENTA	ekonomski (finančne spodbude) in podporne aktivnosti	
ODGOVORNOST ZA IZVAJANJE	MzI, Agencija za energijo, Center za podpore – Borzen	
NA KATERE CILJE VPLIVA INSTRUMENT	zmanjšanje rabe energije ☒ zmanjšanje emisij TGP ☒ povečanje rabe OVE ☒ drugo: prihranek primarne energije ☒	
KRATEK OPIS	Obratovalne podpore v shemi (v obliki premije ali fiksne cene) so namenjene spodbujanju proizvodnje električne energije iz OVE in v sproizvodnji toplote in električne energije (SPTE) z visokim izkoristkom v vseh sektorjih in sicer v napravah SPTE, manjših od 20 MW, ali elektrarnah na OVE manjših od 10 MW, z izjemo vetrnih polj, ki morajo biti manjša od 50 MW. Pretežni del učinkov sheme je dosežen v sektorju EU-ETS, za sektor ESD je zlasti relevantno spodbujanje oskrbe s toploto v SPTE, vključno z napravami SPTE na OVE.	

PRAVNE IN STRATEŠKE PODLAGE

EU ZAKONODAJA	/
NACIONALNE PRAVNE PODLAGE	Zakon o spodbujanju rabe obnovljivih virov energije (ZSROVE): <ul style="list-style-type: none"> • Uredba o podporah elektriki, proizvedeni iz obnovljivih virov energije in v sproizvodnji toplote in elektrike z visokim izkoristkom • Uredba o izdaji deklaracij za proizvodne naprave in potrdil o izvoru električne energije • Uredba o obveznih meritvah na proizvodnih napravah, ki prejemajo za proizvedeno električno energijo potrdila o izvoru in podpore • Uredba o načinu določanja in obračunavanja prispevkov za zagotavljanje podpor proizvodnji električne energije v sproizvodnji z visokim izkoristkom in iz obnovljivih virov energije • Uredba o podelitvi koncesije in načinu izvajanja gospodarske javne službe dejavnost operaterja trga z elektriko Zakon o učinkoviti rabi energije (ZURE): <ul style="list-style-type: none"> • Uredba o zagotavljanju prihrankov energije • Uredba o določanju količine električne energije, ki je proizvedena v sproizvodnji toplote in električne energije z visokim izkoristkom ter določanju izkoristka pretvorbe biomase Energetski zakon (EZ-1):

- Uredba o pravilih za pripravo napovedi položaja proizvodnih naprav na obnovljive vire energije in s sproizvodnjo z visokim izkoristkom na trgu z električno energijo

Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN), za obdobje 2021–2030

IZVAJANJE INSTRUMENTA V LETU 2021

POTEK IZVAJANJA

Prenovljena shema, skladna z EZ-1 iz leta 2014, ki je shemo z namenom obvladovanja stroškov za podpore zelo spremenil, je v veljavi od leta 2016. Vstopi v shemo so regulirani s kvotami v okviru javnih pozivov in izbrani po kriteriju najnižje cene. Cilji sheme so bili skladno z EZ-1 opredeljeni v AN OVE. Prvi razpis za vstop novih naprav v prenovljeno podporno shemo v vrednosti 10 milijonov evrov je bil objavljen decembra leta 2016, sledilo pa jih je še devet, in sicer septembra 2017, februarja in decembra 2018, junija in decembra 2019, julija in decembra 2020 ter julija in decembra 2021, vsak od njih ravno tako v vrednosti 10 milijonov evrov. Leta 2019 so se pogoji za prijavo projektov na javne pozive zaostriili z zahtevo po predložitvi gradbenega dovoljenja že ob sami prijavi na javni poziv, in sicer za tiste elektrarne, katerih gradnja je z njim pogojena. Prvič pa so se na javni poziv lahko prijavi tudi promotorji, katerih potrjen projekt lahko delno ali v celoti izvedejo posamezni investitorji pod pogoji, ki veljajo za promotorja. Leta 2021 je bilo na julijskem javnem pozivu potrjenih 41 projektov (od 48 prijavljenih) s skupno nazivno električno močjo 36,87 MW. Od tega so bili med izbranimi projekti tudi štiri projekti sproizvodnje z visokim izkoristkom skupne nazivne električne moči 24 MW prijavljeni s strani promotorjev, ki pa niso v roku predložili zavarovanja za izvedbo projektov. Na decembrskem javnem pozivu je bilo potrjenih 38 projektov (od 46 prijavljenih) s skupno nazivno močjo 13,57 MW. Potem, ko leta 2016 zaradi prehoda na novo shemo v shemo ni vstopila nobena nova proizvodna naprava, je leta 2017 v shemo vstopilo 6 novih naprav s skupno močjo 12,9 MW, leta 2018 12 novih naprav s skupno močjo 3,9 MW, leta 2019 12 novih projektov s skupno močjo 1,9 MW, leta 2020 pa 38 novih projektov s skupno močjo 13,2 MW. Leta 2021 je v podporno shemo vstopilo 51 novih naprav s skupno močjo 14,03 MW, med katerimi je 12,23 MW proizvodnih naprav OVE. Zaenkrat ni v shemo vstopila še nobena vetrna elektrarna.

V okviru *Celovitega nacionalnega energetskega in podnebnega načrta Republike Slovenije (NEPN)* sta bila v obdobju 2020–2021 predvidena nadgradnja in izboljšanje izvajanja instrumenta, vključno z izboljšanjem izvedljivosti prijavljenih projektov in odpravo ovir za realizacijo izbranih projektov, izboljšanjem informiranosti in promocijo sheme po ciljnih skupinah ter podporo investitorjem pri prijavi in dopolnitvi pravil pri razpisih za konkurenčen vstop naprav SPTE na lesno biomaso. Bistvenih sprememb na tem področju ni bilo.

DOSEŽENI UČINKI

Leta 2021 so naprave, vključene v shemo, proizvedle 973,18 GWh električne energije ali 1,1 % več kot leto prej. Glede na leto prej se je povečal tudi znesek izplačil v okviru sheme, in sicer za 2,6 % na 128 milijonov evrov. Višje vrednosti izplačanih podpor v letu 2021, kot tudi v letu 2020, so poleg nekoliko višje proizvodnje predvsem posledica nižje referenčne tržne cene električne energije v letu 2021, ki je posledično zvišala vrednost obratovalne podpore; ta je določena kot razlika med referenčnimi stroški oziroma proizvodno ceno električne energije in referenčno tržno ceno. Ob koncu leta 2021 je bilo v shemo vključenih 3.811 enot (leto prej 3.839) s skupno nazivno močjo 415,3 MW.

PREDVIDENO IZVAJANJE INSTRUMENTA V OBDOBJU 2022–2023

PREDVIDENO IZVAJANJE

Postopki za vstop v podporno shemo bodo izpeljani tudi v letu 2022. Delovanje trenutno veljavne sheme je podaljšano do 31. 12. 2025.

Za obdobje 2021–2023 je v *NEPN* načrtovana priprava nove podporne sheme, ki vključuje celovito prenovu sheme in uvedbo novih oblik spodbud za povečanje učinkov sheme in prednostno usmerjanje spodbud v enote OVE, uvedbo poenostavljenih postopkov za manjše proizvodne naprav, prehod na investicijske nepovratne spodbude za tehnologije, ki so blizu konkurenčnosti na ravni cen končnih odjemalcev, vpeljavo koncesijske sheme za revitalizacijo degradiranih površin in njihovo uporabo za energetske namene, zagotovitev večje stabilnosti in predvidljivosti delovanja ter ustrezno upravljanje sheme in sodelovanje med vsemi vključenimi institucijami ter nadgradnjo sheme na način, da bo omogočala nakup statističnih prenosov OVE iz drugih držav članic EU oziroma vplačila v mehanizem Unije za financiranje energije iz obnovljivih virov za potrebe doseganja nacionalnih obveznosti deleža OVE.

PREDVIDENI UČINKI

Ob boljši realizaciji izbranih projektov bo zagotovljen večji prihranek primarne energije in nadaljnje povečevanje prihranka emisij TGP.

PRIPOROČILA ZA ODLOČANJE

Učinki nove podporne sheme se kažejo kot nezadostni, posebej je problematična minimalna realizacija novih proizvodnih naprav, ta se je v letih 2020 in 2021 sicer nekoliko izboljšala, a še vseeno je v obdobju nove sheme, od vključno leta 2017 dalje, v shemo vstopilo le 119 naprav (v povprečju 24 na leto), ter, tudi z vidika doseganja nacionalnega cilja OVE, zmanjševanje obsega proizvodnje električne energije iz OVE. Nizka realizacija novih proizvodnih naprav sicer ni posledica samega delovanja podporne sheme, ampak predvsem problematike umeščanja naprav v prostor, zaradi katere »stojki« izvedba velikega števila že izbranih projektov (predvsem vetrnih elektrarn). Bistvenega pomena je, da se čimprej začne z izvajanjem nadgradnje instrumenta v skladu s smernicami iz *NEPN*, čimprej pa je treba začeti tudi s pripravo nove podporne sheme in tako zagotoviti kvalitetno in stabilno podporno okolje za proizvodnjo električne energije iz OVE in v SPT z visokim izkoristkom do leta 2030.

VIRI PODATKOV

- Agencija za energijo
- Borzen, Center za podpore, poročila (<https://www.borzen.si/sl/Domov/menu2/Center-za-podpore-proizvodnji-zelene-energije/Poro%C4%8Dila-in-podatki/Poro%C4%8Dila>)
- Agencija za energijo, javni pozivi za vstop v shemo in ostali dokumenti (<https://www.agen-rs.si/obnovljivi-viri-energije>)
- Celoviti nacionalni energetski in podnebni načrt Republike Slovenije (*NEPN*), Vlada RS, februar 2020 (https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/nepn/dokumenti/nepn_5.0_final_feb-2020.pdf)

DATUM PRIPRAVE

10. maj 2022

OCENA POTENCIALOV UČINKOVITEGA OGREVANJA IN HLAJENJA

SPLOŠEN OPIS

OZNAKA	NEPN: 3.2 Energetska učinkovitost / 3.2.4 Večsektorski ukrepi ter ozaveščanje in informiranje / Preglednica 34		
UČINEK V SEKTORJU	večsektorski		
VPLIV NA SEKTOR ETS ALI NEETS	neETS ☒	ETS	☐
TGP NA KATERE VPLIVA INSTRUMENT	ogljikov dioksid (CO ₂)		
VRSTA INSTRUMENTA	načrtovanje		
ODGOVORNOST ZA IZVAJANJE	Mzl		
NA KATERE CILJE VPLIVA INSTRUMENT	zmanjšanje rabe energije	☒	
	zmanjšanje emisij TGP	☒	
	povečanje rabe OVE	☒	
	drugo: _____	☐	
KRATEK OPIS	Povečanje učinkovitosti ogrevanja in hlajenja (OH) je nujno za dolgoročno razogljičenje teh dveh sektorjev, ki sta ključna za podnebno nevtralnost. Za uspešno doseganje zahtevnih ciljev s čim nižjimi stroški je potrebno celovito načrtovanje in povezovanje vseh sektorjev. Dobro poznavanje trenutnih in prihodnjih potreb po OH, podprto s prostorskimi analizami in ocenami gospodarskega potenciala različnih trajnostnih brezogljicnih virov za ogrevanje, je nujen korak v pripravi podpornega okolja za dobro lokalno načrtovanje v tem dolgoročnem procesu.		

PRAVNE IN STRATEŠKE PODLAGE

EU ZAKONODAJA	Direktiva o energetske učinkovitosti (2012/27/EU) Delegirana uredba Komisije (EU) 2019/826 z dne 4. marca 2019 o spremembi prilog VIII in IX k Direktivi 2012/27/EU Evropskega parlamenta in Sveta v zvezi z vsebino celovitih ocen možnosti za učinkovito ogrevanje in hlajenje
NACIONALNE PRAVNE PODLAGE	Zakon o učinkoviti rabi energije (ZURE), Ur. l. RS, št. 158/20
NACIONALNE STRATEŠKE PODLAGE	Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN), za obdobje 2021–2030

IZVAJANJE INSTRUMENTA V LETU 2021

POTEK IZVAJANJA	S 14. členom Direktive o energetske učinkovitosti (2012/27/EU) je državam članicam EU naložena obveznost izdelave celovite ocene možnosti za učinkovito ogrevanje in hlajenje. Elementi celovite ocene so določeni z Delegirano uredbo komisije (EU) 2019/826 o spremembi prilog VIII in IX k Direktivi (2012/27/EU), vsebina pa je podrobneje opredeljena v Priporočilu Komisije (EU) 2019/1659 z dne 25. septembra 2019. Komisija je z dopisom z dne 8. aprila 2019 države članice pozvala, naj posodobljene celovite ocene predložijo do 31. decembra 2020. Omenjena Delegirana uredba določa, da mora celovita ocena vključevati (I) pregled stanja ogrevanja in hlajenja (OH) z ocenami potrebne koristne energije po sektorjih in sedanje oskrbe s toploto in hladom, opredelitev obratov s proizvodnjo odvečne toplote in hladu, toplotno karto lokacij rabe in oskrbe s toploto in hladom v Sloveniji ter projekcije potreb po OH za 10 oz. 30 let, (II) opis ciljev, strategij in ukrepov na področju OH, skladno z Uredbo o upravljanju energetske unije in NEPN, (III) analizo gospodarskega potenciala učinkovitega OH, ki sloni na scenarijski analizi
-----------------	---

stroškov in koristi ob upoštevanju trajnostnih tehnologij ter (IV) opis morebitnih novih strategij in ukrepov za izkoriščanje opredeljenega gospodarskega potenciala.

Celovita ocena je bila pripravljena v prvem polletju 2021 in se naslanja na rezultate preteklih analiz, ki so bile opravljene v procesu priprave strokovnih podlag za NEPN, uporabljeni so bili še posodobljeni statistični podatki in dodane nove analize, skladno z zahtevami Delegirane uredbe. Dokument s celovito oceno možnosti za učinkovito ogrevanje in hlajenje je bil avgusta 2021 posredovan Komisiji, ki ga je objavila na svojem portalu https://energy.ec.europa.eu/topics/energy-efficiency/heating-and-cooling_en.

DOSEŽENI UČINKI Izdelana ocena potencialov je jasno evidentirala ogromen potencial za povečanje učinkovitosti ogrevanja in hlajenja v Sloveniji, kar je dobra podlaga za boljše načrtovanje in izvajanje ukrepov za njihov izkoriščanje, ki so večinoma že opredeljeni v okviru ukrepov NEPN.

PREDVIDENO IZVAJANJE INSTRUMENTA V OBDOBJU 2022–2023

PREDVIDENO IZVAJANJE S pripravo celovite ocene v letu 2021 je bila zakonska obveznost (EU in nacionalna) izpolnjena. Celovita ocena ne predvideva izrecnih dodatnih ukrepov za doseganje učinkovitega ogrevanja in hlajenja, saj je Slovenija večino potrebnih ukrepov na tem področju že sprejela v okviru NEPN leta 2020, bo pa uporabljena kot strokovna podlaga za pripravo Strategije ogrevanja in hlajenja do 2050.

PREDVIDENI UČINKI Niso predvideni.

PRIPOROČILA ZA ODLOČANJE

Rezultati *Ocene potencialov učinkovitega ogrevanja in hlajenja* naj se čim širše uporabljajo za kakovostno načrtovanje in izvajanje ukrepov na nacionalni in lokalni ravni, izdelana toplotna karta ter ocenjeni potenciali pa pri prenovi lokalnih energetskega konceptov ter izvedbi projektov v industriji in drugih sektorjih.

VIRI PODATKOV

- Portal Evropske komisije, Celovite ocene učinkovitega ogrevanja in hlajenja, https://energy.ec.europa.eu/topics/energy-efficiency/heating-and-cooling_en#ecl-inpage-281

DATUM PRIPRAVE

19. april 2022

STRATEGIJA OGREVANJA IN HLAJENJA, AKCIJSKI NAČRT ZA DALJINSKO OGREVANJE IN HLAJENJE, TOPLOTNA KARTA

SPLOŠEN OPIS

OZNAKA INSTRUMENTA	NEPN: 3.2 Energetska učinkovitost / 3.2.4 Večsektorski ukrepi ter ozaveščanje in informiranje / Preglednica 34		
UČINEK V SEKTORJU	večsektorski		
VPLIV NA SEKTOR ETS ALI NEETS	neETS ☒	ETS ☒	
TGP NA KATERE VPLIVA INSTRUMENT	ogljikov dioksid (CO ₂)		
VRSTA INSTRUMENTA	načrtovanje		
ODGOVORNOST ZA IZVAJANJE	Mzi DE		
NA KATERE CILJE VPLIVA INSTRUMENT	zmanjšanje rabe energije	☒	
	zmanjšanje emisij TGP	☒	
	povečanje rabe OVE	☒	
	drugo: _____	☐	
KRATEK OPIS	<p>Pripravljena bo <i>celovita strategija ogrevanja in hlajenja</i>, ki bo postavila jasne cilje in kriterije za razvoj učinkovitega ogrevanja in hlajenja. Operacionalizacija ciljev strategije bo opredeljena v <i>akcijskem načrtu za ogrevanje in hlajenje</i>, ki bo poudarjeno naslavljal daljinsko ogrevanje in hlajenje ter opredelil potrebne aktivnosti, izvajalce, časovnice izvajanja in potrebna finančna sredstva. Pripravljena bo <i>toplotna karta</i>, ki je ključni gradnik podpornega okolja za načrtovanje učinkovitega ogrevanja in hlajenja na več ravneh (lokalna, regionalna, nacionalna). V tem sklopu bodo vzpostavljena tudi usposabljanja in tehnična podpora deležnikom na področju startiškega načrtovanja ogrevanja in hlajenja.</p>		

PRAVNE IN STRATEŠKE PODLAGE

EU ZAKONODAJA	<p>Direktiva 2012/27/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2012 o energetske učinkovitosti, UL L 315</p> <p>Delegirana Uredba Komisije (EU) 2019/826 z dne 4. marca 2019 o spremembi prilog VIII in IX k Direktivi 2012/27/EU Evropskega parlamenta in Sveta v zvezi z vsebino celovitih ocen možnosti za učinkovito ogrevanje in hlajenje</p>
NACIONALNE PRAVNE PODLAGE	/
NACIONALNE STRATEŠKE PODLAGE	Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN), za obdobje 2021–2030

IZVAJANJE INSTRUMENTA V LETU 2021

POTEK IZVAJANJA	<p>Pripravljena je bila Ocena potencialov učinkovitega ogrevanja in hlajenja v skladu s 14. členom Direktive o energetske učinkovitosti in prenovljenim Aneksom VIII. Na podlagi te ocene potencialov bil v okviru projekta <i>LIFE IP CARE4CLIMATE</i> (podakcija C4.3) oblikovan osnutek Strategije ogrevanja in hlajenja do leta 2050 (SOH 2050), ki je bil v okviru strokovnega posveta o strategiji OH decembra 2021 predstavljen strokovni javnosti.</p>
DOSEŽENI UČINKI	Spremljanje učinkov ni predvideno.

PREDVIDENO IZVAJANJE INSTRUMENTA V OBDOBJU 2022–2023

PREDVIDENO
IZVAJANJE

Priprava SOH 2050 bo zaključena do sredine leta 2022, na podlagi te strategije pa bodo opredeljeni podrobnejši ukrepi za področje ogrevanja in hlajenja ter pripravljen akcijski načrt do leta 2030. Ta del aktivnosti bo povezan s postopkom posodobitve NEPN.

Toplotne karte so prepoznane kot bistveno orodje za načrtovanje in spremljanje ukrepov na področju ogrevanja in hlajenja v lokalnih skupnostih. Priprava toplotne karte do pomladi 2023 je en od glavnih ciljev aktivnosti "Nadgradnje lokalnih energetskega konceptov", ki poteka v okviru projekta *LIFE IP CARE4CLIMATE*. V letu 2023 je v tem sklopu predviden tudi začetek ciljnih usposabljanj za njeno uporabo in uvedba drugih ukrepov za podporo lokalnemu energetskega načrtovanju.

PREDVIDENI UČINKI

Spremljanje učinkov ni predvideno.

PRIPOROČILA ZA ODLOČANJE

Priporočamo čim prejšnjo pripravo *Strategije ogrevanja in hlajenja do leta 2050* ter oblikovanje akcijskega načrta do leta 2030, ki bo usklajeno z nadgradnjo NEPN.

VIRI PODATKOV

- Projekt *LIFE IP CARE4CLIMATE*, interno gradivo
- Celoviti nacionalni energetskega in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN), Vlada RS, februar 2020 (https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/nepn/dokumenti/nepn_5.0_final_feb-2020.pdf)

DATUM PRIPRAVE

3. maj 2022

OBVEZNOSTI DOBAVITELJEV ENERGIJE ZA DOSEGANJE PRIHRANKOV KONČNE ENERGIJE PRI KONČNIH ODJEMALCIH

SPLOŠEN OPIS

OZNAKA INSTRUMENTA	AN URE: H.6 NEPN: 3.2 Energetska učinkovitost / 3.2.4 Večsektorski ukrepi ter ozaveščanje in informiranje / Preglednica 34 DSEPS 2050: S-9	
UČINEK V SEKTORJU	večsektorski	
VPLIV NA SEKTOR ETS ALI NEETS	neETS ☒	ETS ☒
TGP NA KATERE VPLIVA INSTRUMENT	ogljikov dioksid (CO ₂)	
VRSTA INSTRUMENTA	drugo (energetske storitve)	
ODGOVORNOST ZA IZVAJANJE	Mzi DE, Agencija za energijo, dobavitelji energije	
NA KATERE CILJE VPLIVA INSTRUMENT	zmanjšanje rabe energije ☒ zmanjšanje emisij TGP ☒ povečanje rabe OVE ☒ drugo: _____ ☐	
KRATEK OPIS	Dobavitelji energije morajo doseči prihranke končne energije pri končnih odjemalcih s tem, da jih spodbujajo k izvedbi različnih ukrepov za učinkovito rabo energije, npr. k zamenjavi starih kotlov in gospodinjskih električnih aparatov, uporabi varčnih sijalk, toplotni izolaciji stavb itd. Obveznosti izhajajo iz <i>Direktive 2012/27/EU</i> in, od leta 2020 dalje, <i>Zakona o učinkoviti rabi energije (ZURE)</i> , ureja pa jih <i>Uredba o zagotavljanju prihrankov energije</i> . Ukrepi imajo učinke v vseh sektorjih končne rabe energije: industriji, prometu, široki rabi (stavbah).	

PRAVNE IN STRATEŠKE PODLAGE

EU ZAKONODAJA	Direktiva 2012/27/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2012 o energetske učinkovitosti, UL L 315 Direktiva (EU) 2018/2002 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2018 o spremembi Direktive 2012/27/EU o energetske učinkovitosti, UL L 328
NACIONALNE PRAVNE PODLAGE	Zakon o učinkoviti rabi energije (ZURE), Ur. l. RS, št. 158/20 Uredba o zagotavljanju prihrankov energije, Ur. l. RS, št. 96/14 in 158/20 – ZURE
NACIONALNE STRATEŠKE PODLAGE	Akcijski načrt za energetske učinkovitost za obdobje 2017–2020 (AN URE) Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN), za obdobje 2021–2030 Dolgoročna strategija energetske prenove stavb do leta 2050 (DSEPS 2050)

IZVAJANJE INSTRUMENTA V LETIH 2020 IN 2021

POTEK IZVAJANJA	Leta 2020 je bilo v okviru sheme obveznega doseganja prihrankov končne energije za zavezance doseženo zmanjšanje rabe energije pri končnih odjemalcih za 295,5 GWh, kar je dobre 4 % več kot leto prej. Skoraj 51 % vseh prihrankov je bilo doseženih v industriji, leto prej 30 %, 17 % v gospodinjstvih,
-----------------	--

leto prej 28 %, in 11 % v zasebnem storitvenem sektorju, leto prej 6 %. Dobra četrtina prihranka je bilo dosežena z ukrepi, katerih doseženi prihranki se izkazujejo z energetskimi pregledi¹, sledili so vgradnja sistemov za sproizvodnjo toplote in električne energije (21 %), vgradnja energetske učinkovito razsvetljave v stavbah (19 %) in dodajanje aditiva pogonskemu gorivu (9 %). Skupaj so ti ukrepi predstavljali tri četrtine vseh doseženih prihrankov. Svojo obveznost iz AN URE in *Uredbe o zagotavljanju prihrankov energije*, ta je za leto 2020 predstavljala 0,75 % prodane energije v letu 2019, so zavezanci tokrat presegli za 17 %. Instrument prispeva k izpolnjevanju cilja na področju energetske učinkovitosti v okviru 7. člena *Direktive o energetske učinkovitosti (EED)* in je zato podrobneje predstavljen v *poglavju 2.3.1 Zvezka 1*. Podatkov za leto 2021 še ni na razpolago.

Z letom 2021 se je shema začela izvajati v skladu z *ZURE*. Iz sistema za doseganje prihrankov so sedaj izvzeti tisti dobavitelji trdnih goriv končnim odjemalcem, ki dobavijo letno manj kot 100 MWh energije, zavezanci pa morajo v tekočem koledarskem letu doseči prihranke v višini 0,8 % prodane energije v preteklem letu. *ZURE* v 78. členu določa tudi prehodno obdobje za dobavitelje tekočih goriv za promet. Njihova obveznost se v obdobju 2020–2025 postopoma povečuje od 0,25 % do 0,70 % prodanega motornega bencina in dizelskega goriva v preteklem letu. V *DSEPS 2050* je bilo sicer načrtovano, da se bo obveznost za dobavitelje električne energije in zemeljskega plina povečala na 1 % prodane energije v preteklem letu, kar pa v *ZURE* ni bilo vključeno.

Aprila 2021 je bil sprejet nov *Pravilnik o metodah za določanje prihrankov energije (Ur. l. RS, št. 57/21)*, v skladu s katerim svoje prihranke izračunavajo tudi zavezanci v okviru sheme obveznega doseganja prihrankov končne energije. Do konca junija 2021 je bil v javni obravnavi predlog *Uredbe o spremembah in dopolnitvah Uredbe o zagotavljanju prihrankov energije*. Glavna sprememba v predlogu se je sicer nanašala na prispevek za učinkovito rabo energije, ki je vir sredstev za izvajanje programov Eko sklada. Predvideno je bilo, da se bo omenjeni prispevek povečal za 50 % najprej oktobra 2021, nato pa še v letih 2024 in 2026. Prenovljena uredba naj bi v skladu z *DSEPS 2050* spodbujala tudi storitve energetskega pogodbenišтва na področju stavb, kar pa v njenem predlogu ni bilo zajeto. Predpis leta 2021 še ni bil sprejet.

DOSEŽENI UČINKI

Z izvedbo projektov URE in izrabe OVE v okviru sheme obveznega doseganja prihrankov končne energije za zavezance je bilo leta 2020 doseženo:

- zmanjšanje rabe energije: 295 GWh/leto
- povečanje proizvodnje energija iz OVE: 114 GWh/leto
- zmanjšanje emisije CO₂: 92 kt/leto

Učinke so izračunali zavezanci sami v skladu s *Pravilnikom o metodah za določanje prihrankov energije (Ur. l. RS, št. 67/15 in 14/17)* oz. na podlagi izvedenega energetskega pregleda. Kakovost podatkov o povečanju proizvodnje energije iz OVE in zmanjšanju emisije CO₂ je vprašljiva. Za potrebe tistih kazalnikov v *Zvezku 3*, v katerih so vključeni tudi učinki sheme, je za zmanjšanje emisije CO₂ zato uporabljena ocena. Podatkov za leto 2021 še ni na razpolago.

PREDVIDENO IZVAJANJE INSTRUMENTA V OBDOBJU 2022–2023

PREDVIDENO IZVAJANJE

Načrtovano je nadaljevanje izvajanja instrumenta. V skladu z *NEPN* se bo v obdobju do leta 2030 še naprej izboljševalo spremljanje izvajanja sheme in zagotavljajo pogoje za njeno stabilno delovanje ter v tem okviru tudi sprotno prenavljalo metode za izračun prihrankov energije in odpravljajo nepravilnosti,

¹ V skladu z *Uredbo*, se za ukrepe, za katere način izračuna prihrankov energije ni določen v metodah za določanje prihrankov energije, prihranki energije izračunajo na podlagi izvedenega energetskega pregleda. Največji delež prihranka energije so leta 2020 torej predstavljali specifični ukrepi, ki v *Uredbi* niso navedeni.

ki bi lahko povzročile nerealno visoke prihranke in zato njihovo nizko ceno na trgu.

Po podatkih spletnega portala E-demokracija je *Uredba o spremembah in dopolnitvah Uredbe o zagotavljanju prihrankov energije* še vedno v pripravi znotraj Ministrstva za infrastrukturo in naj bi bila sprejeta najkasneje do konca leta 2021, kar pa se ni zgodilo.

PREDVIDENI UČINKI

V skladu z *ZURE* morajo zavezanci v letih 2022 in 2023 doseči prihranke energije v višini 0,8 % prodane energije v preteklem letu. Izjema so dobavitelji tekočih goriv za promet. V prehodnem obdobju, ki bo trajalo do vključno leta 2025, morajo ti dobavitelji leta 2022 doseči prihranke v višini 0,40 %, leta 2023 pa v višini 0,50 % prodanega motornega bencina in dizelskega goriva v preteklem letu. Prihranek energije v okviru 7. člena *EED*, skupaj za shemo in alternativni ukrep, to je programe Eko sklada, je v *NEPNU* za obdobje 2021–2030 ocenjen na 458,7 GWh letno.

PRIPOROČILA ZA ODLOČANJE

V skladu z *NEPN* je potrebno še naprej izboljševati spremljanje izvajanja sheme in zagotoviti pogoje za njeno stabilno delovanje (izboljšanje kakovosti in razpoložljivosti podatkov, ki jih poročajo zavezanci, in sicer ne samo za namene izpolnjevanja obveznosti iz 7. člena *EED*; preverjanje poročanja zavezancev o doseganju prihrankov itd.). Zagotavljati je treba tudi sprotno prenovno metod za izračun prihrankov energije.

VIRI PODATKOV

- Agencija za energijo
- Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2020, Agencija za energijo, julij 2021 (<https://www.agen-rs.si/>)
- Predlog *Uredbe o spremembah in dopolnitvah Uredbe o zagotavljanju prihrankov energije*, spletni portal E- demokracija (<https://e-uprava.gov.si/drzava-in-druzba/e-demokracija/predlogi-predpisov/predlog-predpisa.html?id=12795>)

DATUM PRIPRAVE

11. april 2022

POSOJILA EKO SKLADA S SUBVENCIONIRANO OBRESTNO MERO ZA OKOLJSKE NALOŽBE²

SPLOŠEN OPIS

OZNAKA INSTRUMENTA	NEPN: 3.2 Razsežnost energetska učinkovitost / 3.2.4 Večsektorski ukrepi ter ozaveščanje in informiranje / Preglednica 34 DSEPS 2050: G-6, J-2	
UČINEK V SEKTORJU	večsektorski	
VPLIV NA SEKTOR ETS ALI NEETS	neETS ☒	ETS ☒
TGP NA KATERE VPLIVA INSTRUMENT	ogljikov dioksid (CO ₂)	
VRSTA INSTRUMENTA	ekonomski	
ODGOVORNOST ZA IZVAJANJE	MOP, Eko Sklad, poslovne banke, MzI DE	
NA KATERE CILJE VPLIVA INSTRUMENT	zmanjšanje rabe energije ☒ zmanjšanje emisij TGP ☒ povečanje rabe OVE ☒ drugo: _____ ☐	
KRATEK OPIS	Načrtovano je nadaljevanje izvajanja instrumenta, ki ima učinke v vseh sektorjih končne rabe energije: industriji, prometu, široki rabi (stavbah), pri oskrbi z energijo in ravnanju z odpadki ter v industrijskih procesih. V okviru instrumenta je treba izboljšati sistem spremljanja učinkov kreditov (zmanjšanje rabe energije in emisij TGP, povečanje proizvodnje energije iz OVE) in s tem zagotoviti, da bodo na voljo vsi potrebni podatki o doseženih učinkih izvedenih naložb po sektorjih in letih. Za stanovanjski sektor je načrtovano oblikovanje novih finančnih instrumentov, predvsem shem za pokrivanje prvih izgub, ki bi omogočile pokrivanje izgub pri ponudnikih zelenih posojil.	

PRAVNE IN STRATEŠKE PODLAGE

EU ZAKONODAJA	/
NACIONALNE PRAVNE PODLAGE	Zakon o varstvu okolja (ZVO-1)
NACIONALNE STRATEŠKE PODLAGE	Celoviti nacionalni energetski in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN), za obdobje 2021–2030 Dolgoročna strategija energetske prenove stavb do leta 2050 (DSEPS 2050)

IZVAJANJE INSTRUMENTA V LETU 2021

POTEK IZVAJANJA	Leta 2021 je Eko sklad odobril za 54,8 milijonov evrov ugodnih kreditov, kar je za 27 % več kot leto prej. Znesek v letu 2021 podpisanih kreditnih pogodb je znašal 39,3 milijonov evrov in se je v primerjavi z letom prej povečal za 2,4 %. Obseg kreditiranja se je ponovno povečal predvsem na račun večjega obsega kreditiranja okoljskih naložb občanov, saj je tudi leta 2021 veliko občanov za
-----------------	--

² V DSEPS 2050 je ta instrument, brez povratnih sredstev, namenjenih gospodarstvu, vključen posredno, preko instrumentov G-6: *Scheme povratnih sredstev za energetska učinkovitost v gospodinjstvih: posojila Eko sklada in spodbude drugih ponudnikov zelenih posojil za stanovanjski sektor* in J-2: *Scheme povratnih sredstev za energetska učinkovitost v javnem sektorju*. Omenjena instrumenta sta kot ločena instrumenta vključena tudi v NEPN.

izvedbo naložb v OVE in URE v stanovanjskih stavbah izkoristilo možnost hkratne pridobitve nepovratne finančne spodbude in ugodnega kredita.

Skupno je bilo odobrenih 3.310 kreditov, lani 2.671, od tega 28 za pravne osebe v skupni vrednosti 9,6 milijonov evrov. Leto prej je bilo za pravne osebe odobrenih 37 kreditov v skupni vrednosti 5 milijonov evrov. V strukturi vrednosti odobrenih kreditov se je delež kreditov za pravne osebe tokrat povečal, in sicer z 12 na 18 %.

Podpisanih kreditnih pogodb je bilo 2.475, od tega le 18 s pravnimi osebami. Skoraj vsa sredstva podpisanih pogodb so bila namenjena financiranju naložb na področju varstva zraka in podnebja. Pri pravnih osebah so ukrepi URE predstavljali 58,5 %, ukrepi izrabe OVE pa 41,5 % vrednosti podpisanih pogodb, leto prej je bila delitev z deležema 81 oz. 15 % precej bolj v korist ukrepov URE. Pri občanah je bilo ukrepom URE namenjenih 35 % skupne vrednosti podpisanih kreditnih pogodb, ukrepom izrabe OVE pa 64 %, leto prej 46 oz. 53 %, kar pomeni, da se je delež ukrepov izrabe OVE še povečal.

Skupni znesek v letu 2021 porabljenih kreditov je znašal 37,5 milijonov evrov in se je v primerjavi z letom prej nekoliko zmanjšal. 8 % teh sredstev je bilo namenjenih za izvajanje 36 naložb pravnih oseb, 4 % za izvajanje 5 naložb občin, preostalih 88 % pa za kreditiranje 2.683 okoljskih naložb občanov.

Za kreditiranje okoljskih naložb občanov je leta 2021 potekala obravnava vlog na javni poziv 65OB19, ki se je zaključil decembra 2021. V okviru tega poziva je bila višina razpisanih kreditnih sredstev leta 2021 dvakrat povečana, za skupno 33,5 milijonov evrov, s čimer je vrednost razpisanih sredstev narasla na 63,5 milijonov evrov. Konec leta 2021 je bil za to ciljno skupino objavljen nov javni poziv 67OB22.

Občine so lahko leta 2021 ugodna posojila Eko sklada pridobile v okviru poziva 60LS17 za kreditiranje okoljskih naložb občin s 5 milijoni evrov razpoložljivih sredstev in poziva 61ONS17 za kreditiranje naložb občin v gradnjo novih skoraj ničenergijskih stavb splošnega družbenega pomena z razpisanimi 20 milijoni evrov ugodnih kreditov.

Za kreditiranje okoljskih naložb pravnih oseb je bil decembra 2020 objavljen poziv 66PO21 z 10 milijoni evrov razpoložljivih sredstev. Oktobra 2020 je bil objavljen poziv 82FS-PO20 za nepovratne finančne spodbude za nove naložbe pravnim osebam v URE ter rabo OVE, kjer je bilo razpisanih 5 milijonov evrov za kredite in 3 milijone evrov nepovratnih sredstev in sredstev za subvencionirano obrestno mero. Slednji znesek je bil v letu 2021 povišan na 6 milijonov evrov. Po zaprtju maja 2021 je poziv 82FS-PO20 decembra leta 2021 nadomestil nov poziv 92FS-PO21, v katerem je za nepovratne spodbude na voljo 5, za kredite pa 2 milijona evrov. Do spodbud in kreditov v okviru poziva 82FS-PO20 so bile upravičene tudi lokalne skupnosti.

DOSEŽENI UČINKI

Eko sklad v svojem poročilu objavlja podatke o učinkih kreditov, ki se nanašajo na podpisane pogodbe in ne na v posameznem letu porabljene kredite. Podatki za pravne osebe niso razpoložljivi po sektorjih.

PREDVIDENO IZVAJANJE INSTRUMENTA V OBDOBJU 2022–2023

PREDVIDENO IZVAJANJE

Načrtovano je nadaljnje izvajanje instrumenta. Aprila leta 2022 so bili za kreditiranje okoljskih naložb pri Eko skladu odprti naslednji pozivi:

- 67OB22 za občane (10 milijonov evrov razpoložljivih sredstev);
- 60LS17 (5 milijonov evrov razpoložljivih sredstev) in 61ONS17 (20 milijonov evrov razpoložljivih sredstev) za lokalne skupnosti;
- 66PO21 (10 milijonov evrov razpoložljivih sredstev) in 92FS-PO21 (5 milijonov evrov nepovratnih sredstev in 2 milijona evrov sredstev za kredite) za pravne osebe, tudi za pravne osebe javnega prava.

V skladu s poslovnim in finančnim načrtom Eko sklada za leto 2022 znaša predvideni okvir razpisanih sredstev posojil za to leto do 47 milijonov evrov, in sicer za občane do 33 milijonov evrov, za občine do 6 milijonov evrov ter za gospodarske družbe in samostojne podjetnike do 8 milijonov evrov.

Za leto 2022 je načrtovano oblikovanje novih finančnih instrumentov v stanovanjskem sektorju, predvsem shem za pokrivanje prvih izgub. Izboljšanje sistema spremljanja učinkov kreditov Eko sklada je predvideno do leta 2023.

PREDVIDENI UČINKI Predvideni učinki instrumenta niso načrtovani.

PRIPOROČILA ZA ODLOČANJE

Priporočamo čim prejšnje izboljšanje sistema spremljanja učinkov kreditov Eko sklada. Pri tem je potrebno paziti, da v primerih, ko je mogoča hkratna pridobitev nepovratnih sredstev, ne pride do dvojnega štetja doseženih učinkov.

VIRI PODATKOV

- Eko sklad, osnutek Letnega poročila Eko sklada za leto 2021, februar 2022
- Eko sklad, Letno poročilo Eko sklada za leto 2020, september 2021 (<https://www.ekosklad.si/informacije/o-skladu/letna-porocila/letno-porocilo-2020>)
- Eko sklad, Poslovna politika Eko sklada 2021–2025, oktober 2021 (<https://www.ekosklad.si/informacije/o-skladu/poslovni-nacrt/poslovna-politika-eko-sklada-2021-2025>)
- MZI, Portal energetika, Javne objave (<https://www.energetika-portal.si/javne-objave/>)

DATUM PRIPRAVE

22. april 2022

PREDPISI S PODROČIJ VARSTVA ZRAKA IN UPORABE NAJBOLJŠIH RAZPOLOŽLJIVIH TEHNOLOGIJ

SPLOŠEN OPIS

OZNAKA INSTRUMENTA	NEPN: 3.2 Razsežnost energetska učinkovitosti / 3.2.4 Večsektorski ukrepi ter ozaveščanje in informiranje / Preglednica 34	
UČINEK V SEKTORJU	večsektorski	
VPLIV NA SEKTOR ETS ALI NEETS	neETS ☒	ETS ☒
TGP NA KATERE VPLIVA INSTRUMENT	ogljikov dioksid (CO ₂)	
VRSTA INSTRUMENTA	predpisi	
ODGOVORNOST ZA IZVAJANJE	MOP	
NA KATERE CILJE VPLIVA INSTRUMENT	zmanjšanje rabe energije ☐ zmanjšanje emisij TGP ☐ povečanje rabe OVE ☐ drugo: zmanjšanje emisij onesnaževal zraka in drugih vplivov na okolje ☒	
KRATEK OPIS	Izvajanje Direktive o industrijskih emisijah (2010/75/EU). Cilj direktive je uveljavljanje najboljših razpoložljivih tehnologij (BAT) preko okoljskih dovoljenj za naprave in njihovega nadzora. S tem usmerja izbiro novih naprav in spodbuja zamenjavo obstoječih naprav tako, da morajo naprave ustrezati pogojem in določilom iz direktive oz. standardom iz referenčnih dokumentov (BREF). Direktiva določa tudi mejne emisijske vrednosti za velike kurilne naprave. Direktiva je bila v slovenski pravni red prenesena z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o varstvu okolja (ZVO-1F) (92/13) ter z uredbo o mejnih vrednostih emisije snovi v zrak iz velikih kurilnih naprav. Direktiva vpliva na več sektorjev od oskrbe z energijo, industrije do kmetijstva in odpadkov. Direktiva za velike kurilne naprave omogoča izjeme pri doseganju mejnih vrednosti emisij onesnaževal za naprave, ki so navedene v prehodnem nacionalnem načrtu. Prehodni načrt je bil pripravljen za obdobje 2016–2020 (PNN RS) in predpisuje kvote za naprave TE TOL, TET in Vipap. Pomembni so tudi drugi predpisi s področja varstva zraka, ki vplivajo na majhne in srednje kurilne naprave. Raba lesa v majhnih kurilnih napravah je iz vidika emisij CO ₂ nevtralna, vendar povzroča emisije CH ₄ in N ₂ O, zato ni TGP nevtralna. Poleg tega nepravilna uporaba povzroča številne vplive na okolje in zdravje ljudi, zato je potrebno intenzivno informiranje ljudi o pravilni rabi naprav ter spodbujanje zamenjave starih naprav s sodobnimi učinkovitimi napravami.	

PRAVNE IN STRATEŠKE PODLAGE

EU ZAKONODAJA	Direktiva o industrijskih emisijah (2010/75/EU) (IED direktiva)
NACIONALNE PRAVNE PODLAGE	Zakon o varstvu okolja (ZVO-1F) (92/13), Uredba o mejnih vrednostih emisije snovi v zrak iz velikih kurilnih naprav (Ur. l. RS št. 103/15) (Uredba VKN), Uredba o emisiji snovi v zrak iz malih kurilnih naprav (Uradni list RS, št. 46/19)

IZVAJANJE INSTRUMENTA V LETU 2021

POTEK IZVAJANJA	<p>Konec leta 2021 je bil objavljen Odlok o spremembah Odloka o določitvi podobmočij zaradi upravljanja s kakovostjo zunanjega zraka, ki s 1. 3. 2022 ukinja odloke za Mestno občino Ljubljana, aglomeracijo Maribor, Mestno občino Murska Sobota ter območje Zasavja. Ohranja se odlok za Celje. Ukinitev odlokov vpliva na dejstvo, da od 1. 3. 2022 za ta območja ni več omejitev glede dodelitve spodbude za vgradnjo ogrevalne toplotne črpalke in kurilne naprave na lesno biomaso, kjer je določen prednostni način ogrevanja ter, da se ne podeljujejo več spodbude za vgradnjo plinskih kondenzacijskih kotlov.</p> <p>Novembra 2021 je Vlada sprejela Operativni program ohranjanja kakovosti zunanjega zraka, ki vsebuje širok nabor ukrepov za izboljšanje kakovosti zraka. Ukrepi so razdeljeni na naslednje sklope: ogrevanje stavb, promet, naloge na drugih področjih in podpirne naloge.</p>
DOSEŽENI UČINKI	Spremljanje učinkov ni predvideno.

PREDVIDENO IZVAJANJE INSTRUMENTA V OBDOBJU 2022–2023

PREDVIDENO IZVAJANJE	<p>Ob koncu leta 2022 je predviden začetek obratovanja plinsko parne enote v Ljubljani (PPE-TOL) in prenehanje obratovanja kotlov 1 in 2. Postavitev enote PPE bo vplivala na zmanjšanje porabe premoga v TE-TOL za 70 % kar bo doprineslo nižje emisije CO₂ in tudi onesnaževal zraka.</p> <p>Pripravljen bo dopolnjen program nadzora nad onesnaževali zraka, ki vsebuje številne ukrepe za zmanjšanje emisij onesnaževal zraka s poudarkom na zmanjšanju emisij PM 2.5.</p>
PREDVIDENI UČINKI	Spremljanje učinkov ni predvideno.

PRIPOROČILA ZA ODLOČANJE

Ni posebnih priporočil.

VIRI PODATKOV

- Uredba o emisijah snovi v zrak iz velikih kurilnih naprav (Ur. l. RS, št. 103/15)
- Prehodni nacionalni načrt za velike kurilne naprave za obdobje 2016-2020 (35400-10/2015/5)
- TE TOL
- Eko sklad, Obvestilo o prenehanju veljavnosti odlokov o načrtu za kakovost zraka (<https://ekosklad.si/prebivalstvo/novica/obvestilo-o-prenehanju-veljavnosti-odlokov-o-nartu-za-kakovost-zraka>)
- Operativni program ohranjanja kakovosti zunanjega zraka

DATUM PRIPRAVE

22. april 2022

INSTRUMENTI PROSTORSKEGA NAČRTOVANJA ZA PREHOD V PODNEBNO NEVTRALNO DRUŽBO³

SPLOŠEN OPIS

OZNAKA INSTRUMENTA	NEPN: 3.2 Energetska učinkovitost / 3.2.4 Večsektorski ukrepi ter ozaveščanje in informiranje / Preglednica 34		
UČINEK V SEKTORJU	večsektorski		
VPLIV NA SEKTOR ETS ALI NEETS	neETS ☒	ETS	☐
TGP NA KATERE VPLIVA INSTRUMENT	ogljikov dioksid (CO ₂)		
VRSTA INSTRUMENTA	načrtovanje		
ODGOVORNOST ZA IZVAJANJE	MOP		
NA KATERE CILJE VPLIVA INSTRUMENT	zmanjšanje rabe energije	☒	
	zmanjšanje emisij TGP	☒	
	povečanje rabe OVE	☐	
	drugo: _____	☐	
KRATEK OPIS	Ukrepi zmanjšanja potreb po mobilnosti, spodbujanja trajnostne mobilnosti in multimodalnosti v okviru prostorske politike. Ukrepi, ki zmanjšujejo potrebe po energiji v stavbah in naseljih v okviru prostorske politike. Pravila za načrtovanje poselitve in pravila za načrtovanje in graditev objektov so določena s Prostorskim redom, ki vključuje tudi pravila za v zvezi z učinkovito rabo energije pri načrtovanju in prenovi naselij.		

PRAVNE IN STRATEŠKE PODLAGE

EU ZAKONODAJA	/
NACIONALNE PRAVNE PODLAGE	/
NACIONALNE STRATEŠKE PODLAGE	Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN)

IZVAJANJE INSTRUMENTA V LETU 2021

POTEK IZVAJANJA	<p>Po zaključeni javni razpravi – predstavitev osnutka <i>Strategije prostorskega razvoja Slovenije 2050 (SPRS 2050)</i>, kjer so omenjeni tudi izzivi ustrezne obravnave podnebnih sprememb in prehoda v nizkoogljično družbo, je bilo pripravljeno poročilo o prostorskem razvoju 2021. Poročilo prikazuje prikaz stanja prostorskega razvoja (2014–2020). Vključuje tudi predloge in priporočila za nadaljnji razvoj države. Kazalca, ki zgolj posredno naslavljata tudi ti dve področji v poročilu, sta:</p> <ul style="list-style-type: none"> • C4 Krepitev prostorske identitete in več funkcionalnosti prostora, katerega glavna tematika je ekološka povezljivost in opredeljuje koridorje zelenega sistema regij v RPP, • C3 Kakovostno življenje na urbanih območjih in podeželju, katerega glavna tema je trajnostna mobilnost in zajema delež razvrednotenih območij in delež prebivalstva znotraj radija 1 km do postajališča JPP.
-----------------	--

³ Praviloma bi instrumente prostorskega načrtovanja uvrstili med horizontalne ukrepe zelene rasti. Vendar bi to zahtevalo širšo obravnavo razvoja, kot pa ga obravnava OP TGP v poglavju Zelena gospodarska rast v OP TGP, zahtevalo bi obravnavo tudi drugih vidikov družbenega razvoja, ne le gospodarskega.

DOSEŽENI UČINKI Spremljanje učinkov ni predvideno.

PREDVIDENO IZVAJANJE INSTRUMENTA V OBDOBJU 2022–2023

PREDVIDENO IZVAJANJE Načrtovana sta odločanje o *SPRS 2050* na Vladi in v Državnem zboru ter priprava *Akcijskega programa za izvajanje SPRS 2050*.

Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN), poleg priprave *SPRS 2050* in akcijskega načrta, predvideva nadaljevanje in nadgradnjo aktivnosti s ciljem zmanjševanja potreb po mobilnosti in učinkoviti rabi energije tudi na ravni zakonodaje lokalnega in regionalnega prostorskega načrtovanja.

PREDVIDENI UČINKI Spremljanje učinkov ni predvideno.

PRIPOROČILA ZA ODLOČANJE

V nadaljevanju priprave *SPRS – Akcijskega programa za izvajanje SPRS* je treba okrepiti vlogo prostorskega razvoja pri prehodu v nizkoogljično družbo. Načrtovati in oblikovati je potrebno in ustrezne instrumente.

VIRI PODATKOV

- Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN), Vlada RS, februar 2020 (https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/nepn/dokumenti/nepn_5.0_final_feb-2020.pdf)
- Strategija prostorskega razvoja Slovenije 2050 (osnutek), MOP, 2020 (https://www.gov.si/assets/ministrstva/MOP/Dokumenti/Prostorski-razvoj/SPRS/SPRS-2050_gradivo-za-javno-razpravo.pdf)
- Poročilo o prostorskem razvoju 2021, Urbanistični inštitut Republike Slovenije, april 2021 (http://www.pis.gov.si/doc/Porocilo_o_prostorskem_razvoju_UIRS_16062021.pdf)

DATUM PRIPRAVE

11. april 2022

ENERGIJSKO IN OKOLJSKO OZNAČEVANJE IN MINIMALNI STANDARDI ZA IZDELKE IN NAPRAVE

SPLOŠEN OPIS

OZNAKA INSTRUMENTA	NEPN: 3.2 Razsežnost energetska učinkovitost / 3.2.4 Večsektorski ukrepi ter ozaveščanje in informiranje / Preglednica 34	
UČINEK V SEKTORJU	večsektorski	
VPLIV NA SEKTOR ETS ALI NEETS	neETS ☒	ETS ☐
TGP NA KATERE VPLIVA INSTRUMENT	ogljikov dioksid (CO ₂)	
VRSTA INSTRUMENTA	predpisi	
ODGOVORNOST ZA IZVAJANJE	Mzl DE, Tržni inšpektorat RS	
NA KATERE CILJE VPLIVA INSTRUMENT	zmanjšanje rabe energije	☒
	zmanjšanje emisij TGP	☒
	povečanje rabe OVE	☐
	drugo: _____	☐
KRATEK OPIS	<p>Med obveščanje potrošnikov sodi tudi energijsko označevanje proizvodov. Zahteve zanj so opredeljene v <i>Zakonu o učinkoviti rabi energije (ZURE)</i>, izhajajo pa iz <i>Direktive 2010/30/EU</i>, ki jo je leta 2017 na evropski ravni nadomestila <i>Uredba (EU) 2017/1369 o vzpostavitvi okvira za označevanje z energijskimi nalepkami</i>.</p> <p>Ravno tako so v <i>ZURE</i> opredeljene tudi zahteve za okoljsko primerno zasnovo proizvodov, povezanih z energijo, ki izhajajo iz <i>Direktive 2009/125/ES</i>.</p>	

PRAVNE IN STRATEŠKE PODLAGE

EU ZAKONODAJA	Uredba (EU) 2017/1369 o vzpostavitvi okvira za označevanje z energijskimi nalepkami (UL L 198 z dne 28. 7. 2017, str. 1) Direktiva 2009/125/ES o vzpostavitvi okvira za določanje zahtev za okoljsko primerno zasnovo izdelkov, povezanih z energijo (prenovitev) (UL L 285 z dne 31. 10. 2009, str. 10)
NACIONALNE PRAVNE PODLAGE	Zakon o učinkoviti rabi energije (ZURE), Ur. l. RS, št. 158/20
NACIONALNE STRATEŠKE PODLAGE	Celoviti nacionalni energetska in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN), za obdobje 2021–2030

IZVAJANJE INSTRUMENTA V LETU 2021

POTEK IZVAJANJA	Zahteve se v slovenski pravni red prenašajo neposredno z uredbami Evropske komisije. Leta 2020 je bila področju energijskega označevanja in okoljsko primerne zasnove na evropski ravni sprejeta nova <i>Delegirana uredba Komisije (EU) 2021/340</i> , ki je prinesla nekaj sprememb glede zahtev za označevanje z energijskimi nalepkami za elektronske prikazovalnike, gospodinjske pralne in pralno-sušilne stroje, svetlobne vire, hladilne aparate, gospodinjske pomivalne stroje ter hladilne aparate z neposredno prodajno funkcijo. Delegirana uredba je stopila v veljavo marca 2021.
-----------------	---

Vlada RS je junija 2021 v skladu z *Uredbo 2020/740 /EU* sprejela *Uredbo o izvajanju Uredbe (EU) o označevanju pnevmatik glede na izkoristek goriva in druge parametre (Ur. l. RS, št. 97/21)*, s katero so določeni pristojni organ in kazenske določbe za izvajanje omenjene uredbe (EU). Nadzor označevanja pnevmatik je leta 2021 začel izvajati Inšpektorat RS za infrastrukturo.

Namen evropske baze EPREL (European Product Database for Energy Labelling – Evropska podatkovna baza izdelkov za energijsko označevanje) je omogočiti kupcem enostaven dostop do podrobnosti o energijski nalepki in ostalih podatkov o posameznem izdelku preko QR kode na energijski nalepki. V bazo izdelkov so bili marca 2021 dodani hladilniki in zamrzovalniki, pomivalni stroji, pralni stroji in elektronski zasloni. Maja 2021 so bile nato v bazo podatkov dodane pnevmatike in septembra 2021 še žarnice in svetilke. Decembra 2021 je bila objavljena tudi prva verzija smernic za uporabo baze.

Nadzor nad instrumentoma energijskega označevanja in okoljsko primerne zasnove v skladu z *ZURE* izvaja Tržni inšpektorat RS. Ta je oktobra in novembra leta 2021 opravil administrativni nadzor energijskega označevanja hladilnikov pri prodaji v fizičnih trgovinah in preko spleta. Izvršenih je bilo 44 inšpekcijskih nadzorov in pregledanih 57 produktov v fizičnih trgovinah ter na daljavo preverjeno stanje na 23 spletnih straneh. V okviru pregleda se je preverjalo tudi vsebino vpisa podatkov za posamezni proizvod v podatkovno zbirko EPREL in pravilnost QR kode na energijski nalepki. Ob pregledu so nadzorniki, med drugim, odkrili tudi 5 produktov brez energijske nalepke in eno neustrezno nalepko. Skupno so izrekli kar 52 opozoril. Tržni inšpektorat RS ugotavlja, da je neskladnost pri energijskem označevanju pri prodaji preko spleta še vedno visoka, saj nepravilnosti niso bile ugotovljene samo pri tretjini spletnih trgovin. Za proizvajalce in uvoznike je bila v letu 2021 nova obveznost prikazovanja prevrednotene energijske nalepke. Seznanjenost prodajalcev s to obveznostjo je bila pri prodajalcih na drobno nizka.

Inšpektorat RS za infrastrukturo je leta 2021 preverjal tudi okoljsko primerno zasnovano hladilnih naprav, vendar ob pregledu ni bilo odkritih neskladnosti.

DOSEŽENI UČINKI

Učinki instrumenta so posredni, zato njihovo spremljanje ni predvideno.

PREDVIDENO IZVAJANJE INSTRUMENTA V OBDOBJU 2022–2023

PREDVIDENO IZVAJANJE

Načrtovano je nadaljnje izvajanje instrumenta.

Evropska komisija je marca 2022 objavila predlog za zasnovo bolj okoljsko trajnostnih in krožnih proizvodov. Predlog je bil objavljen skupaj z delovnim načrtom za okoljsko primerno zasnovo in energijsko označevanje 2022–2024, ki vključuje nove izdelke, ki porabljajo energijo ter povečuje cilje za že regulirane izdelke. Predlog poudarja krožnostno zasnovo izdelkov in povečuje zahteve po označevanju produktov, povezanih z energijo, in pnevmatike. Od marca 2022 so nove okoljske smernice za zasnovo izdelkov v veljavi za 29 skupin izdelkov, predpisi o energijskem označevanju pa so v veljavi za 15 skupin produktov.

Tržni inšpektorat RS bo leta 2022 nadaljeval s tehničnimi preverjanji na področju energijskega označevanja in okoljsko primerne zasnove s pomočjo sredstev Evropske komisije, ki so bila pridobljena v okviru mednarodnih projektov. Podrobnejši sektorski program nadzora na tehničnem področju za leto 2022 trenutno še ni objavljen.

PRIPOROČILA ZA ODLOČANJE

Nadzor energijskega označevanja, ki ga izvaja Tržni inšpektorat RS, je tudi leta 2021 pokazal, da poznavanje zahtev glede energijskega označevanja, še zlasti v spletnih trgovinah, ostaja slabo, saj prodajalci zahtevam, določenim z delegiranimi uredbami, zaradi pogostih sprememb težko sledijo. To ob nadzorih od inšpektorata zahteva tudi informiranje in izobraževanje zavezancev glede posameznih zahtev energijskega označevanja. Ker v Sloveniji informacije o sprejeti zakonodaji na tem področju niso nikjer strnjeno povzete, ponovno priporočamo, da se v okviru Portala Energetika (<https://www.energetika-portal.si/>) takšen pregled pripravi in redno osvežuje. Ob večjih spremembah bi bilo treba zagotoviti tudi ustrezno informiranje in izobraževanje zavezancev.

VIRI PODATKOV

- Poslovno poročilo Tržnega inšpektorata Republike Slovenije 2021, februar 2022, poglavji 5.4.11 in 5.4.12 (<https://www.gov.si/assets/organi-v-sestavi/TIRS/Poslovna-porocila/TirsPoslovnoPorocilo2021.pdf>)
- Uredba o izvajanju Uredbe (EU) o označevanju pnevmatik glede na izkoristek goriva in druge parametre, junij 2021 (<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=URED8307>)
- MZI, Portal energetika, Predpisi (Energetika / Slovenija / Veljavni podzakonski akti) (<https://www.energetika-portal.si/predpisi/energetika/slovenija/veljavni-podzakonski-akti/>)
- European Commission: About the energy label and ecodesign (https://ec.europa.eu/info/energy-climate-change-environment/standards-tools-and-labels/products-labelling-rules-and-requirements/energy-label-and-ecodesign/about_en)
- European Commission: Product database (https://ec.europa.eu/info/energy-climate-change-environment/standards-tools-and-labels/products-labelling-rules-and-requirements/energy-label-and-ecodesign/product-database_en)
- European Commission: European Product Registry for Energy Labelling (EPREL) GUIDELINE, Bruselj, 20. december 2021 (https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/energy_climate_change_environment/suppliers_verification_guide_v1.05_0.pdf)
- European Commission – News: The ecodesign and energy labelling working plan 2022–2024, Bruselj, 6. april 2022 (https://ec.europa.eu/info/news/ecodesign-and-energy-labelling-working-plan-2022-2024-2022-apr-06_en)
- European Commission – Press Release: Simpler EU energy labels for lighting products applicable from 1 September, Bruselj, 31. avgust 2021 (https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_21_4484)
- European Commission – News: New EU rules to boost energy efficiency of electric motors, Bruselj, 30. junij 2021 (https://ec.europa.eu/info/news/new-eu-rules-boost-energy-efficiency-electric-motors-2021-jun-30_en)
- European Commission – News: New tyre labelling rules apply from 1 May 2021, Bruselj, 29. april 2021 (https://ec.europa.eu/info/news/new-tyre-labelling-rules-apply-1-may-2021-2021-apr-29_en)
- European Commission – News: In focus: The improved EU energy label – paving way for more innovative and energy efficient products, Bruselj, 16. marca 2021 (https://ec.europa.eu/info/news/focus-improved-eu-energy-label-paving-way-more-innovative-and-energy-efficient-products-2021-lut-16_en)
- European Commission – Press Release: New EU energy labels applicable from 1 March 2021, Bruselj, 1. marec 2021 (https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_21_818)

DATUM PRIPRAVE

6. maj 2022